

ПЕДАГОГІКА, ОСВІТА ТА СОЦІАЛЬНА РОБОТА

ПЕДАГОГІЧНА ТВОРЧІСТЬ ФАХІВЦЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ

Ємчик О.

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Дошкільна освіта завжди була базою для розвитку особистості в мінливих умовах сучасного світу. Саме тому Державний стандарт (Базовий компонент дошкільної освіти) декларує принципи демократичності, рівного доступу до якісної дошкільної освіти кожній дитині, освіти без дискримінації за будь-якими ознаками [2]. А це і є основоположним чинником, котрий детермінує вектори розвитку майбутнього суспільства, котрі закладаються у кожному індивіді ще на етапі раннього дитинства. Тож безумовно важливою є увага науковців до проблем інклюзивності в дошкільній освіті. Якщо стосовно державних стандартів та вимог до організації середовища введені більш-менш чіткі критерії у нормативній базі (Закон України «Про освіту», Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр», Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку організації діяльності інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти», Лист МОН України «Щодо організації діяльності інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти» тощо) та методичних рекомендаціях для роботи з дітьми (Лист МОН України №4/1196-22 від 08.06.2022 «Про методичні рекомендації щодо визначення освітніх труднощів та рівнів підтримки у дітей раннього та дошкільного віку», Лист МОН України №1/3845-22 від 02.04.2022 «Про рекомендації для працівників закладів дошкільної освіти на період дії воєнного стану в Україні»), то залишається незакритим

питання підготовки фахівців дошкільної освіти до самоформування компетентностей, необхідних для діяльності в таких умовах.

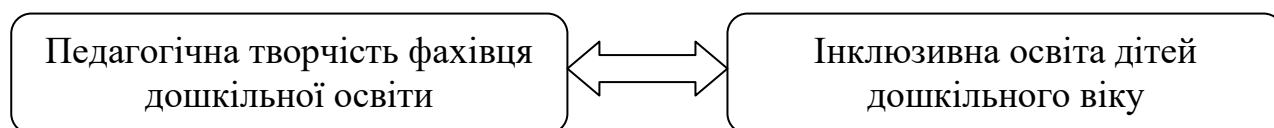
Означені проблеми виникають перед усім через вузьке сприйняття категорії інклюзивності педагогічним персоналом закладів дошкільної освіти, орієнтуючись на рівні підтримки в освітньому процесі в закладах дошкільної освіти, котрі орієнтуються на наявність бар'єрів, що перешкоджають успішному функціонуванню (навчанню/ взаємодії/ігровій діяльності/ мобільності) в закладі освіти та потребу в створенні спеціальних пристосувань освітнього середовища [3].

Проте не варто забувати про визначення поняття інклюзивного навчання, котре лягло в основу нормативно-правової та методичної бази в сфері освіти – «система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників» [1]. Тобто сфера інклюзивності в освіті не обмежується лише категоріями здобувачів освіти, які потребують підтримки у подоланні наявних перешкод для власного розвитку, а є більш широкою, оскільки охоплює такі напрямки як створення умов для навчання дітей з фізичними, інтелектуальними, психічними чи сенсорними порушеннями в загальноосвітніх закладах поряд з їхніми однолітками, адаптація освітнього процесу для врахування індивідуальних потреб і здібностей дітей, застосування різних методів та технології навчання та виховання, забезпечення доступу до освіти для дітей з малозабезпечених сімей, мігрантів, біженців, етнічних меншин, сприяння рівним можливостям для навчання дітей різних статей, подолання гендерних стереотипів, надання психологічної допомоги особистості для покращення її емоційного стану та соціальної інтеграції, створення безбар'єрного простору в освітніх закладах, що включає пандуси, спеціальне обладнання, доступні навчальні матеріали для дітей. Тобто інклюзивний підхід в організації освітнього процесу передбачає створення умов для розвитку в першу чергу закладеного потенціалу особистості дитини, незалежно від інтелектуальних, фізичних, матеріальних, психологічних, географічних та інших обставин.

Саме таких підхід відкриває можливості для педагогічної творчості фахівця в галузі дошкільної освіти, котрий керується не

лише посадовими інструкціями, а значну частину власного саморозвитку може присвятити оптимізації та підвищенню ефективності педагогічних впливів на дітей. Адже будь-яка трансформація педагогічної діяльності, спрямована на підвищення індивідуалізації та диференціації освітнього процесу може бути потрактована як забезпечення інклюзивної освіти у сталому розвитку.

Обидва чинники, що визначають педагогічну діяльність вихователя дітей дошкільного віку також взаємовизначають і взаємостимулюють один одного.

Педагогічна творчість допомагає фахівцю розробляти індивідуальні освітні плани, враховуючи унікальні особливості кожної дитини. Це може включати створення нових методів виховання та навчання, підбору ігор та завдань для розвитку як інтелектуальних, так і соціальних навичок, відповідно до напрямів БКДО. Творчий педагог формує атмосферу прийняття та підтримки, де кожна дитина відчуває себе важливою та включеною, таким чином виконуючи запит на інклюзивне середовище від суспільства. Це може бути досягнуто через групові проєкти, які заохочують співпрацю між дітьми з різними можливостями, або проведення тематичних заходів, які розкривають важливість різноманітності. Педагогічна діяльність вимагає постійного вирішення нових викликів. Творчий підхід дозволяє вихователям знаходити нестандартні рішення для ситуацій, коли стандартні методи не працюють. Це може включати створення нових способів комунікації або взаємодії з дітьми, у яких є труднощі в спілкуванні чи поведінці.

Підсумовуючи, інклюзивний підхід вимагає від педагога використання творчих здібностей в організації та здійсненні освітнього процесу, в той же час, творчий педагог сам по собі здатен уникнути труднощів та бар'єрів, котрі можуть спіткати дітей під час опанування новими компетентностями.

Джерела та література

1. Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Наказ МОН «Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція» № 33 від 12.01.2021 р.
URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти» від 10 квітня 2019 р. № 530 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-2019-%D0%BF#Text>

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ІНТЕГРАЦІЇ STEM-ОСВІТИ В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Жабровець І., Мартинюк О.

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Розглянуто головні тенденції та напрямки розвитку STEM-освіти у 2024 році, які суттєво змінюють освітній процес. Особливу увагу приділено персоналізації навчання за допомогою штучного інтелекту, застосуванню імерсивних технологій для більш глибокого засвоєння матеріалу, подоланню цифрових бар'єрів, впровадженню принципів сталого розвитку у навчальні програми, розвитку змішаних форм навчання та багатомодального підходу.

У 2024 році STEM-освіта продовжує розвиватися завдяки інноваційним підходам, що не лише вдосконалюють навчальний процес, а й розширюють його можливості. Стрімкий розвиток технологій та розуміння важливості STEM у подоланні глобальних викликів спонукають освітян і навчальні заклади створювати інклюзивне середовище для учнів із різними потребами [2]. Ця трансформація визначає ключові тенденції розвитку STEM-освіти, відкриваючи нові перспективи та виклики для майбутніх поколінь [1].